

Raport privind Regulamentul (CE) nr. 1435/2003 al Consiliului din 22 iulie 2003 – Statutul societății cooperative europene (SCE)

RAPORT DE SINTEZĂ

Redactat de EURICSE
Decembrie – 2024

 EURICSE

COMISIA EUROPEANĂ

Direcția Generală Piață Internă, Industrie, Antreprenoriat și IMM-uri

Direcția G – Ecosisteme II: Turism, textile, transformare digitală a industriei și economie socială

Unitatea G.2 – Proximitate, economie socială și industrii creative

Persoană de contact: Marie Boscher

E-mail: GROW-SOCIAL-ENTERPRISE@ec.europa.eu

Comisia Europeană

B-1049 Bruxelles

Raport de sinteză și pregătirea unui atelier privind Regulamentul (CE) nr. 1435/2003 al Consiliului din 22 iulie 2003 – Statutul societății cooperative europene (SCE)

RAPORT DE SINTEZĂ

Raportul de sinteză complet este disponibil în limba engleză la următorul link:

[4587f2b1-9252-406e-8ec3-5e31adbaffb3_en](#)

AVIZ JURIDIC

Prezentul document a fost elaborat pentru Comisia Europeană, însă reflectă exclusiv opiniile autorilor, iar Comisia Europeană nu răspunde pentru eventualele consecințe generate de reutilizarea acestei publicații. Informații suplimentare cu privire la Uniunea Europeană sunt disponibile pe internet (<http://www.europa.eu>).

Versiunea tipărită	ISBN 978-92-68-22976-7	doi: 10.2873/9052672	ET-01-24-025-EN-C
PDF	ISBN 978-92-68-22975-0	doi: 10.2873/3934539	ET-01-24-025-EN-N

Manuscris finalizat în decembrie [2024]

Prima ediție

Comisia Europeană nu răspunde pentru eventualele consecințe generate de reutilizarea acestei publicații.

Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2024

© Uniunea Europeană, 2024

Politica de reutilizare a documentelor Comisiei Europene are drept temelie juridică Decizia 2011/833/UE a Comisiei din 12 decembrie 2011 privind reutilizarea documentelor Comisiei (JO L 330, 14.12.2011, p. 39). Cu excepția cazului în care se prevede altfel, reutilizarea prezentului document este permisă în baza unei licențe Creative Commons Attribution 4.0 International (CC-BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Aceasta înseamnă că reutilizarea este autorizată, cu condiția ca sursa documentului să fie recunoscută și să fie indicate orice modificări.

Pentru orice utilizare sau reproducere a unor elemente care nu sunt proprietatea Uniunii Europene, poate fi necesară solicitarea permisiunii direct de la titularii drepturilor respective.

Cuprins

1. Introducere.....	6
2. Structura, sursele și elementele esențiale ale cadrului juridic privind societatea cooperativă europeană	6
3. Cartografierea SCE-urilor.....	11
4. Factori pozitivi care afectează înființarea SCE-urilor	16
5. Factori negativi care afectează înființarea SCE-urilor	19

1. Introducere

Prezentul raport de sinteză oferă un rezumat al constatărilor proiectului „Raport de sinteză și pregătirea unui atelier privind Regulamentul (CE) nr. 1435/2003 al Consiliului din 22 iulie 2003 – Statutul societății cooperative europene (SCE)” (cererea de ofertă GROW/2023/LVP/0088, lansată și gestionată de Comisia Europeană, DG GROW – Piață internă, industrie, antreprenoriat și IMM-uri).

Raportul evaluează situația actuală a aplicării Statutului societății cooperative europene în cele 30 de state membre ale UE/SEE, urmărind trei obiective interconectate: cartografierea SCE-urilor existente în UE/SEE, înțelegerea factorilor care afectează înființarea unei SCE, oferirea unui set de recomandări pentru acțiuni de politică viitoare.

2. Structura, sursele și elementele esențiale ale cadrului juridic privind societatea cooperativă europeană

Prezentul raport de sinteză analizează stadiul aplicării Regulamentului (CE) nr. 1435/2003 al Consiliului (denumit în continuare și „Regulamentul SCE” sau „regulamentul”) în statele membre ale UE/SEE (denumite în continuare „SM”)¹. Pentru a înțelege pe deplin natura regulamentului și impactul asupra aplicării sale, este necesar să se prezinte principalele elemente care caracterizează Regulamentul SCE și forma juridică pe care o stabilește: și anume societatea cooperativă europeană (SCE).

2.1. Elementele esențiale ale SCE

SCE are următoarele caracteristici principale:

- este **o formă juridică cooperativă**; are **personalitate juridică** deplină, pe care o dobândește la înregistrarea în registrul național relevant; **răspunderea membrilor** unei SCE este, în principiu, **limitată** la capitalul social subscris;

* Activitatea de cercetare pentru prezentul raport de sinteză s-a desfășurat în perioada mai-august 2024. Institutul European de Cercetare privind Cooperativele și Întreprinderile Sociale (EURICSE, www.euricse.eu) a contribuit la elaborarea raportului de sinteză cu cercetări documentare, un chestionar și interviuri. Raportul a fost elaborat de cercetătorul principal al EURICSE, profesorul Antonio Fici (Universitatea „Tor Vergata” din Roma), cu contribuția lui Gianluca Salvatori și Barbara Franchini (EURICSE), pe baza răspunsurilor la un chestionar adresat unei echipe de experți naționali desemnați special, care acoperă în total 30 de state membre ale UE/SEE. Și anume Rosalía Alfonso Sánchez, Franci Avsec, Adrián Barger, Josef Bergt, Dominik Bierecki, Vincent Caruana, James Doyle, Ifigeneia Douvitsa, David Hiez, Arcadia Hinescu, Hana Horak, Julianna Kiss, Ulrik Boe Kjeldsen, Jan Lasák, Tsvetelina Marinova, Deolinda Meira, Georg Miribung, Aušrinė Pasvenskienė, Patrik Patúš, Ville Pönkä, Sigurd Rysstad, Carl Svernlöv, Bram van Baelen, Ger J.H. van der Sangen. De asemenea, au fost furnizate informații relevante de către anumite părți interesate (și anume reprezentanți ai SCE-urilor existente, reprezentanți ai mișcării cooperatiste la nivel național și la nivelul UE, cercetători și experți în domeniul dreptului cooperatist) care au participat la un atelier organizat la sediul Comisiei Europene în septembrie 2024. Principalul obiectiv al atelierului a fost de a face un bilanț al aplicării Regulamentului SCE și de a discuta provocările legate de aplicarea acestuia, cu scopul de a identifica nevoile și posibilitățile de a-i spori eficacitatea și de a-l face mai cunoscut la nivel național și în rândul părților potențial interesate.

¹ Regulamentul (CE) nr. 1435/2003 al Consiliului din 22 iulie 2003 privind statutul societății cooperative europene (SCE). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A32003R1435>.

- este o **formă juridică europeană** de organizare – precum „societatea europeană” (*Societas Europaea*, SE) prevăzută de Regulamentul nr. 2157/2001² –, deoarece este înființată în temeiul dreptului Uniunii, mai degrabă decât în temeiul legislației interne a unui stat membru (deși, astfel cum se observă mai jos, legislațiile interne ale statelor membre joacă un rol substanțial în reglementarea SCE-urilor);
- este o **formă juridică suplimentară și opțională** a unei cooperative, care poate fi selectată de cetățenii europeni și/sau de persoanele juridice europene în locul unei cooperative reglementate de legislația internă (cooperativele sunt, deși în moduri diferite, recunoscute și reglementate în toate jurisdicțiile UE/SEE)³;
- trebuie să îndeplinească o **cerință transfrontalieră**, deoarece trebuie să fie compusă (cel puțin în etapa de constituire) din cetățeni și/sau organizații din cel puțin două state membre⁴; cu toate acestea, o SCE nu trebuie neapărat să desfășoare activități transfrontaliere;
- o SCE are **dreptul de a-și transfera sediul social** (care trebuie să coincidă cu administrația sa centrală) într-un alt stat membru;
- are **capital variabil** (care nu poate fi totuși niciodată mai mic de 30 000 EUR) și un **număr variabil de membri** (cel puțin cinci persoane fizice sau două persoane juridice); prin urmare, nu este necesar să se modifice în mod formal statutul SCE și să se reducă sau să se majoreze capitalul social pentru a admite noi membri sau pentru a restitui aporturile în cazul ieșirii unui membru;
- obiectul său principal este **promovarea intereselor membrilor**, mai exact „satisfacerea nevoilor și/sau dezvoltarea activităților economice și sociale ale membrilor săi, în special prin încheierea unor acorduri cu aceștia, în vederea furnizării de bunuri sau de servicii sau a execuției de lucrări în cadrul activității exercitate sau controlate de SCE”; nevoile membrilor pot fi satisfăcute, de asemenea, prin promovarea participării membrilor la activități economice, într-una sau mai multe SCE-uri și/sau cooperative naționale;
- o SCE nu este supusă niciunei restricții în ceea ce privește **activitatea economică** pe care o poate desfășura pentru a-și urmări obiectivele; ea poate să își desfășoare activitățile și prin intermediul unei filiale;
- în conformitate cu scopul său principal, astfel cum este definit prin lege, o SCE este compusă din „**membri utilizatori**”, și anume membrii care utilizează (în calitate de clienți) sau produc (în calitate de lucrători sau furnizori) bunurile și serviciile SCE; o SCE poate, de asemenea, să admită „**membri investitori (neutilizatori)**”, dar numai în anumite limite și condiții;
- „**ușa**” unei SCE este **potențial „deschisă”**, atât datorită variabilității capitalului și a membrilor, care simplifică admiterea și ieșirea membrilor, cât și datorită protecției

² Regulamentul (CE) nr. 2157/2001 al Consiliului din 8 octombrie 2001 privind statutul societății europene (SE). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A32001R2157>.

³ Din acest motiv, SCE poate fi considerată cel de al 28-lea model juridic de cooperativă din UE.

⁴ Mai precis, articolul 2 alineatul (1), care reglementează înființarea unei SCE *ex novo* sau prin fuziunea sau transformarea cooperativelor existente reglementate de legislația internă, impune ca fondatorii să fie rezidenți în cel puțin două state membre și/sau, în cazul societăților, al firmelor și al altor organisme juridice, să fie reglementați de legislația a cel puțin două state membre diferite; ca acele cooperative care urmează să fie fuzionate să fie reglementate de legislația a cel puțin două state membre diferite și, în cele din urmă, ca, timp de cel puțin doi ani, cooperativa care urmează să fie transformată să fi avut o unitate sau o filială care este guvernată de legislația unui alt stat membru.

acordate interesului candidaților la calitatea de membru, cărora li se garantează prin lege posibilitatea de a face apel la adunarea generală a membrilor în cazul refuzului admiterii;

- este o **organizație democratică condusă de membri** (mai degrabă decât de capital), în care fiecare **membru utilizator are un vot, indiferent de numărul de acțiuni pe care le deține**, iar membrii investitori (neutilizatori), dacă sunt admiși ca membri, nu pot avea împreună drepturi de vot care depășesc 25 % din totalul drepturilor de vot; excepțiile de la principiul „un membru, un vot” sunt posibile numai în anumite limite și condiții stabilite prin lege⁵;
- structura sa organizatorică cuprinde o adunare generală a membrilor și – în funcție de sistemul administrativ ales în statut – fie un organ de supraveghere, care controlează gestiunea asigurată de organul de conducere, și un organ de conducere, care este responsabil de gestiunea SCE și de reprezentarea acesteia față de terți și în justiție (**sistem dualist**), fie un organ administrativ, care este responsabil de gestiunea SCE și de reprezentarea acesteia față de terți și în justiție (**sistem monist**);
- în conformitate cu scopul său principal și cu natura membrilor săi, o SCE distribuie de obicei **dividende membrilor** proporțional (nu cu capitalul conferit SCE, ci cu cantitatea și/sau calitatea activității lor în cadrul SCE sau cu activitățile efectuate în favoarea acesteia);
- o SCE **deține active „proprie”**, și anume active la care membrii nu au drepturi, chiar și în cazul în care membrii părăsesc SCE sau în care SCE se dizolvă; mai precis, SCE trebuie să constituie o rezervă legală (cel puțin egală cu valoarea minimă a capitalului social, și anume 30 000 EUR) la care membrii care părăsesc SCE nu au niciun drept, iar activele nete reziduale ale SCE (și anume activele care rămân după plata tuturor sumelor datorate creditorilor și rambursarea către membri a contribuțiilor lor la capital) trebuie distribuite, în momentul dizolvării, „după principiul transmiterii dezinteresate”, și anume „unei alte entități cooperative cu scopuri sau obiective de interes general similare”;
- o SCE **trebuie să își implice lucrătorii** în conformitate cu dispozițiile Directivei 2003/72/CE⁶.

Identitatea juridică a SCE, astfel cum rezultă din Regulamentul SCE, se aliniază la identitatea cooperatistă recunoscută și protejată la nivel internațional prin Declarația Alianței

⁵ Prima derogare posibilă este atribuirea de voturi multiple membrilor proporțional cu participarea acestora la activitățile cooperativei, în calitate de client, furnizor sau lucrător. Voturile astfel atribuite nu pot depăși numărul de cinci pe membru sau 30 % din totalul drepturilor de vot, reținându-se valoarea cea mai scăzută [articolul 59 alineatul (2) primul paragraf]. A doua ipoteză se referă la SCE-urile în care majoritatea membrilor sunt cooperative. Atunci când legislația internă aplicabilă permite acest lucru, statutul SCE poate conferi voturi multiple în funcție de participarea unui membru la activitățile cooperativei, inclusiv sub formă de participare la capital și/sau de numărul de membri din fiecare entitate constitutivă [articolul 59 alineatul (2) al treilea paragraf]. A treia se referă la membrii investitori. Acestora li se pot acorda voturi multiple dacă legislația internă aplicabilă permite acest lucru, dar, în orice caz, nu pot deține împreună mai mult de 25 % din totalul drepturilor de vot [articolul 59 alineatul (3)]. Alte derogări specifice se referă la SCE-urile implicate în activități din domeniul financiar sau de asigurări [articolul 59 alineatul (2) al doilea paragraf] și atribuirea voturilor multiple reprezentanților lucrătorilor [articolul 59 alineatul (4)].

⁶ A se vedea articolul 1 alineatul (6). Directiva 2003/72/CE a Consiliului din 22 iulie 2003 de completare a statutului societății cooperative europene în ceea ce privește implicarea lucrătorilor. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=celex%3A32003L0072>.

Cooperatiste Internaționale din 1995⁷, precum și prin Recomandarea OIM nr. 193/2002 privind promovarea cooperativelor⁸.

În comparație cu reglementările naționale standard privind cooperativele la nivelul UE⁹, Regulamentul SCE diferă în primul rând prin cerința de capital minim mai mare (30 000 EUR) pentru înființarea unei SCE și prin obligația ca SCE-urile să implice lucrătorii. În timp ce alte cerințe privind SCE se reflectă, de obicei, în legislațiile interne care modelează identitatea cooperativelor naționale¹⁰, SCE-urile nu sunt identice cu cooperativele naționale. În unele țări, anumite diferențe pot influența gradul de acceptare a Regulamentului SCE, astfel cum se va sublinia în prezentul raport de sinteză.

2.2. Sursele legislației referitoare la SCE-uri

Regulamentul nr. 1435/2003 nu prevede o reglementare completă și autonomă a SCE-urilor, care sunt reglementate și de legislația internă a statului membru în care își au sediul social.

Într-adevăr, în conformitate cu articolul 8 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1435/2003 privind legislația aplicabilă, „SCE este reglementată:

- a) de prezentul regulament;
- b) atunci când prezentul regulament autorizează în mod expres, de dispozițiile statutului SCE;
- c) în domeniile nereglementate de prezentul regulament sau, atunci când un domeniu este reglementat parțial, pentru aspectele neacoperite de prezentul regulament, de:
- d) actele cu putere de lege adoptate de statele membre în aplicarea măsurilor comunitare care se referă în mod special la SCE;
- e) actele cu putere de lege statelor membre care se aplică unei societăți cooperative constituite în conformitate cu legislația statului membru pe al cărui teritoriu SCE își are sediul social;
- f) dispozițiile statutului SCE, în aceleași condiții care se aplică unei cooperative constituite în conformitate cu legislația statului membru în care SCE își are sediul social”.

În mod formal, dreptul Uniunii ocupă primul loc în ierarhia surselor legislației referitoare la SCE-uri, în timp ce legislația internă (din țara de înregistrare) se situează pe locul al doilea, întrucât se aplică numai domeniilor nereglementate sau aspectelor neacoperite de Regulamentul SCE. Cu toate acestea, lucrurile sunt substanțial diferite. În regulament există 101 trimiteri specifice (de natură diferită) la legislația internă, pe lângă trimiterea generală de la articolul 8 alineatul (1) litera (c), iar multe dintre acestea acordă prioritate explicită

⁷ A se vedea <https://ica.coop/en/cooperatives/cooperative-identity> și Nota de orientare a ICA privind principiile cooperatiste <https://ica.coop/sites/default/files/2021-11/ICA%20Guidance%20Notes%20EN.pdf>.

⁸ A se vedea [Recomandarea R193 - Recomandarea privind promovarea cooperativelor, 2002 \(nr. 193\)](#)

⁹ A se vedea G. Fajardo-García, A. Fici, H. Henry, D. Hiez, D. A. Meira, H.-H. Muenker, I. Snaith, *Principles of European Cooperative Law. Principles, Commentaries and National Reports* (Principiile dreptului cooperatist european. Principii, comentarii și rapoarte naționale), Intersentia, 2017.

¹⁰ A se vedea, de asemenea, A. Fici, *An Introduction to Cooperative Law* (Introducere în dreptul cooperatist), în D. Cracogna, A. Fici, H. Henry (Eds.), *International Handbook of Cooperative Law*, Springer, 2013.

legislației interne în reglementarea SCE. Acest lucru reduce în mod semnificativ sfera de aplicare a domeniului reglementat de dreptul Uniunii și sporește rolul legislației interne. Reglementarea SCE nu este pe deplin supranațională. Consecința inevitabilă este că, de fapt, **nu există o singură SCE, ci 30 de modele de SCE**, în funcție de numărul statelor membre ale UE/SEE și de legislațiile interne aplicabile. Din același motiv, aplicarea extinsă a legislației interne în cazul SCE-urilor reduce diferențele dintre o SCE și o cooperativă înființată în temeiul legislației interne din țara de înregistrare a unei SCE.

În plus, legislația internă aplicabilă nu este ușor de identificat, deoarece, potrivit trimerilor din Regulamentul SCE, aceasta poate consta în legislații interne specifice de punere în aplicare a Regulamentului SCE – articolul 8 alineatul (1) litera (c) punctul (i) –, în legislații interne aplicabile cooperativelor – de exemplu articolul 17 alineatul (1) – și chiar în legislații interne aplicabile societăților pe acțiuni – de exemplu articolul 17 alineatul (1) –, precum și în legislația internă în general – de exemplu, articolul 7 alineatul (4). Interacțiunea dintre dreptul Uniunii și legislația internă face ca actualul cadru juridic privind SCE-urile să fie nu numai variabil în funcție de țara de înregistrare, ci și, în general, extrem de complex.

În ceea ce privește legile și normele interne specifice adoptate de statele membre pentru punerea în aplicare a Regulamentului SCE în temeiul articolului 8 alineatul (1) litera (c) punctul (i), situația variază de la o țară la alta.

În marea majoritate a statelor membre, a fost adoptată o lege specifică pentru punerea în aplicare a Regulamentului SCE. În unele state membre, aceste legi specifice au introdus dispoziții ad-hoc în legile naționale referitoare la cooperative (de exemplu, în Bulgaria, Franța și Slovenia) și în alte legislații interne (în special, legile privind înregistrarea organizațiilor comerciale) pentru a ține seama de SCE-uri.

În unele state membre, SCE-urile sunt recunoscute și reglementate de legislații generale legate de alte tipuri juridice de organizații, cum ar fi Codul belgian al societăților comerciale și al asociațiilor din 2019, în care SCE-urile sunt abordate în mod specific la articolele 16:1-16:12.

În alte state membre, cum ar fi Italia, Malta și Portugalia, s-a luat decizia de a nu adopta nicio lege de punere în aplicare. În Malta, o astfel de lege a fost considerată inutilă, în timp ce în Italia SCE-urile au fost abordate în două acte ministeriale.

Pe lângă legile de punere în aplicare a Regulamentului SCE, statele membre au adoptat, de asemenea, legi specifice pentru a transpune în legislația internă Directiva privind implicarea lucrătorilor, care completează Regulamentul SCE.

2.3. Înregistrarea SCE-urilor

SCE-urile trebuie să se înregistreze în statul membru în care doresc să își amplaseze administrația centrală. Nu există un registru specific pentru SCE-uri, nici la nivelul UE, nici la nivel național, dar SCE-urile sunt înregistrate într-un registru național desemnat de legislația internă aplicabilă „în conformitate cu legislația aplicabilă societăților pe acțiuni” [articolul 11 alineatul (1) din Regulamentul SCE]. Obligația de a publica avizul de înregistrare (și de radiere) a unei SCE în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* în temeiul articolului 13 nu este o modalitate ușoară de a obține informații despre SCE-urile existente, inclusiv deoarece există elemente de probă care atestă că această obligație nu a fost îndeplinită în trecut.

În ceea ce privește registrele naționale în care sunt înregistrate SCE-urile, situația variază de la o țară la alta.

În majoritatea cazurilor, SCE-urile sunt înregistrate împreună cu cooperativele naționale și societățile naționale într-un registru național al comerțului. În unele țări, cum ar fi Germania și Irlanda, acestea trebuie să fie înregistrate într-un registru specific al cooperativelor. În alte țări, cum ar fi Italia, SCE-urile – la fel ca toate celelalte cooperative – trebuie să se înregistreze atât în registrul comerțului, cât și în registrul cooperativelor (în Italia, înregistrarea în Registrul întreprinderilor implică automat înregistrarea în Registrul cooperativelor). În Spania, SCE-urile trebuie să se înregistreze în registrul comerțului, în timp ce cooperativele naționale trebuie să se înregistreze în registrul cooperativelor.

Înregistrarea online este posibilă, cu excepția anumitor țări, cum ar fi Cipru, în care nu a fost elaborată o procedură online de înregistrare a SCE-urilor în Registrul cooperativelor, aparent din cauza lipsei de interes pentru înființarea unei SCE. În Finlanda, cooperativele nu se pot înregistra online în registrul comerțului și aceeași regulă se aplică și în cazul SCE-urilor (deși nu există SCE-uri înregistrate în această țară). Același lucru se întâmplă și în Islanda, unde nu există un formular de cerere pentru înregistrarea acestui tip de organizații în Registrul societăților cooperative, și în Polonia în ceea ce privește înregistrarea SCE-urilor în Registrul societăților cooperative.

În țări precum Cipru și Portugalia, în care nu există legi de punere în aplicare a Regulamentului SCE, s-a discutat despre registrul în care trebuie să se înregistreze SCE-urile (și în ambele state membre nu există SCE-uri înregistrate).

2.4. Fiscalitate

Considerentul 16 din Regulamentul SCE clarifică faptul că „Nu intră sub incidența prezentului regulament alte aspecte de drept, cum sunt fiscalitatea, concurența, proprietatea intelectuală sau insolvența. Prin urmare, dispozițiile legislațiilor statelor membre și ale legislației comunitare sunt aplicabile în aceste domenii, precum și în alte domenii care nu intră sub incidența prezentului regulament”.

Prin urmare, Regulamentul SCE nu conține dispoziții privind legislația fiscală, iar SCE-urile nu beneficiază de un regim fiscal specific, dar – în temeiul principiului nediscriminării prevăzut la articolul 9, potrivit căruia „Sub rezerva prezentului regulament, o SCE este tratată în fiecare stat membru ca o cooperativă constituită în conformitate cu legislația statului membru pe al cărui teritoriu SCE își are sediul social” – ele sunt supuse aceluiași regim fiscal ca și cooperativele naționale, și anume regimul fiscal prevăzut pentru cooperativele naționale de către statul membru în care este înregistrată SCE.

3. Cartografierea SCE-urilor

Regulamentul SCE a fost adoptat la 22 iulie 2003 și a intrat în vigoare la 18 august 2006.

Un studiu din 2009/2010, realizat în etapa de pregătire a elaborării raportului Comisiei Europene privind aplicarea Regulamentului SCE, a raportat un număr de **17 SCE-uri existente la 8 mai 2010**¹¹.

În raportul ulterior al Comisiei din 2012 privind aplicarea Regulamentului SCE, **la 22 noiembrie 2011, 24 de SCE-uri**¹² au fost raportate ca fiind existente.

Pe o listă neoficială distribuită de Institutul Libertas, **la 25 august 2018, existau 42 de SCE-uri înregistrate**¹³.

La 30 iunie 2024, datele actuale ilustrează evoluția Regulamentului SCE.

La aproape 18 ani de la intrarea în vigoare a Regulamentului SCE, există **113 SCE-uri înregistrate** în 30 de țări din UE/SEE, dintre care 75 sunt active.

Caseta 1: Evoluția numărului de SCE-uri

- În mai 2010: 17 SCE-uri existente
- În noiembrie 2011: 24 de SCE-uri existente
- În august 2018: 42 de SCE-uri înregistrate
- În iunie 2024: 113 SCE-uri înregistrate, dintre care 75 de SCE-uri active

Potrivit Comisiei Europene, numărul de SCE-uri active este foarte mic în comparație cu numărul de 250 000 de cooperative care există în UE¹⁴.

De exemplu, **în Italia există aproape 88 000 de cooperative înregistrate**¹⁵ **și doar trei SCE-uri active. În Franța, există aproape 23 000 de cooperative**¹⁶ **și doar o singură SCE activă.** Cu toate acestea, trebuie remarcat faptul că „[n]u există nicio corelație pozitivă între puterea și importanța mișcării cooperatiste într-o țară și numărul de SCE-uri din țara respectivă”¹⁷.

Numărul de SCE-uri este modest în comparație cu numărul de societăți europene (SE) înființate în temeiul Regulamentului (CE) nr. 2157/2001. Potrivit Institutului European al Sindicatelor (European Trade Union Institute – ETUI), existau deja 2 125 de SE-uri estimate la 21 martie 2014¹⁸ și în prezent ar trebui să fie peste 3 000 în UE¹⁹. În Italia, de exemplu,

¹¹ EURICSE, Cooperatives Europe și EKAI Center, Studiu privind punerea în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 1435/2003 privind statutul societății cooperative europene (SCE), 2010. Elaborat pentru Comisia Europeană sub SC nr. I2.ACPROCE029211200. A se vedea: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/494bb15b-c34d-4bdf-8518-75d6bde38cbb>.

¹² Raport al Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor: Aplicarea Regulamentului (CE) nr. 1435/2003 al Consiliului din 22 iulie 2003 privind statutul societății cooperative europene (SCE), COM/2012/072 final. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:52012DC0072>.

¹³ A se vedea: <https://www.libertas-institut.com/wp-content/uploads/2018/08/sce-list.pdf>.

¹⁴ A se vedea: https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/proximity-and-social-economy/social-economy-eu/cooperatives_en.

¹⁵ Date extrase din Registrul cooperativelor ținut de Ministerul Întreprinderilor și Made in Italy.

¹⁶ A se vedea <https://coops4dev.coop/en/4deveurope/france#:~:text=The%20French%20cooperative%20movement%20has.and%2070%25%20of%20retail%20banking>.

¹⁷ A se vedea Raportul Comisiei Europene din 2012, p. 8.

¹⁸ A se vedea <https://www.worker-participation.eu/European-Company-SE/Facts-Figures/Archive-of-SE-facts-figures2/Total-number-of-registered-European-Companies-SEs>.

există trei SCE-uri active în comparație cu aproximativ 80 de SE-uri active; în Franța, există o singură SCE activă și aproximativ 150 de SE-uri active; în Germania, există 25 de SCE-uri active și aproximativ 1 000 de SE-uri active. Cu toate acestea, există țări, cum ar fi Slovenia, în care numărul de SCE-uri și de SE-uri este egal (câte una) și chiar țări, cum ar fi Grecia, în care există mai puține SE-uri active (trei) decât SCE-uri active (cinci).

Tabelul 1: Inventarul SCE-urilor înregistrate

Țara	Registrul ²⁰	SCE-urile înregistrate în iunie 2024		
		Dizolvate	Inactive	Active
Austria	Registrul întreprinderilor	2	0	2 (plus 1 sucursală a unei SCE din Luxemburg)
Belgia	Registrul comerțului	2	0	6
Bulgaria	Registrul comerțului	N/A	1	1
Croația	Registrul judiciar	0	0	5
Cipru	Registrul cooperativelor	0	0	0
Republica Cehă	Registrul comerțului	0	2	0
Danemarca	Registrul comerțului	1	0	0
Estonia	Registrul comerțului	0	0	1
Finlanda	Registrul comerțului	0	0	0
Franța	Registrul comerțului și al societăților comerciale	1	0	1
Germania	Registrul societăților cooperative la Registrul comerțului	N/A	0	25 (plus 1 sucursală a unei SCE din Luxemburg)
Grecia	Registrul comerțului	0	0	5
Ungaria	Registrul societăților comerciale	7	0	0
Islanda	Registrul societăților cooperative	0	0	0
Irlanda	Registrul societăților de întrajutorare	0	0	0
Italia	Registrul întreprinderilor și Registrul cooperativelor	6	6	3*
Letonia	Registrul comerțului	0	0	0 (dar 1 sucursală a SCE din Estonia)
Liechtenstein	Registrul comerțului	2	0	5
Lituania	Registrul persoanelor juridice	0	0	0

¹⁹ A se vedea: J. Schmidt, *Twenty Years Societas Europaea* (Douăzeci de ani de *Societas Europaea*), în *European Company Law Journal*, 18, n. 4, 116 (2021).

²⁰ Registrele comerțului în țările UE: https://e-justice.europa.eu/106/RO/business_registers_in_eu_countries.

* Potrivit expertului național, două dintre aceste SCE-uri sunt „în lichidare”. A treia SCE ar trebui să fie radiată în conformitate cu legislația italiană, deoarece nu și-a publicat bilanțurile de mai mult de cinci ani.

Luxemburg	Registrul comerțului și al societăților comerciale	0	0	1
Malta	<i>Nu este definit prin lege</i>	0	0	0
Țările de Jos	Registrul comerțului	2	0	1
Norvegia	Registrul comerțului	0	0	0
Polonia	Registrul judiciar național	0	0	1
Portugalia	<i>Nu este definit prin lege</i>	0	0	0 (dar 1 sucursală a unei SCE din Spania)
România	Registrul comerțului	0	0	3 (plus 1 sucursală a unei SCE din Italia, aflată în lichidare)
Slovacia	Registrul comerțului	3	0	7**
Slovenia	Registrul comerțului	0	0	1
Spania	Registrul comerțului	N/A	0	7
Suedia	Registrul pentru comerț și industrie	3	0	0
Totaluri		29	9	75
		113		

Mai mult de **o treime din SCE-urile active sunt înregistrate într-o țară**, și anume Germania, în timp ce **13 țări nu au SCE-uri active** (și anume Cipru, Republica Cehă, Danemarca, Finlanda, Ungaria, Islanda, Irlanda, Letonia, Lituania, Malta, Norvegia, Portugalia și Suedia).

Mai mult de jumătate din SCE-urile active (39 din 75) sunt înregistrate în doar trei țări (și anume Germania, Slovacia și Spania). În plus, 80 % din totalul SCE-urilor active sunt găzduite în șapte țări (și anume Belgia, Croația, Germania, Grecia, Liechtenstein, Slovacia și Spania).

În nouă țări, nu a fost creată niciodată o SCE (și anume Cipru, Finlanda, Islanda, Irlanda, Letonia, Lituania, Malta, Norvegia și Portugalia). Printre acestea se numără țări precum Finlanda și Portugalia, în care cooperativele sunt bine stabilite, promovate de stat și fac obiectul unei legislații avansate²¹.

Este de remarcat rata ridicată de dizolvare a SCE-urilor în raport cu numărul total al acestora. Dintre cele 113 SCE-uri înregistrate în prezent, **29 de SCE-uri au fost dizolvate**, inclusiv toate cele trei SCE-uri înființate în Suedia, toate cele șapte SCE-uri înființate în Ungaria și șase dintre cele 15 SCE-uri înregistrate în Italia. Numărul real de SCE-uri dizolvate poate fi chiar mai mare, deoarece este posibil ca unele dintre acestea să nu mai apară în registrele naționale relevante.

Nouă SCE-uri înregistrate sunt inactive, dintre care șase se află în Italia. Cu toate acestea, numărul total de SCE-uri inactive ar putea fi mai mare, deoarece experții naționali sugerează că cinci SCE-uri care apar ca active sunt probabil inactive – dintre care una este deja în curs de radiere din registru.

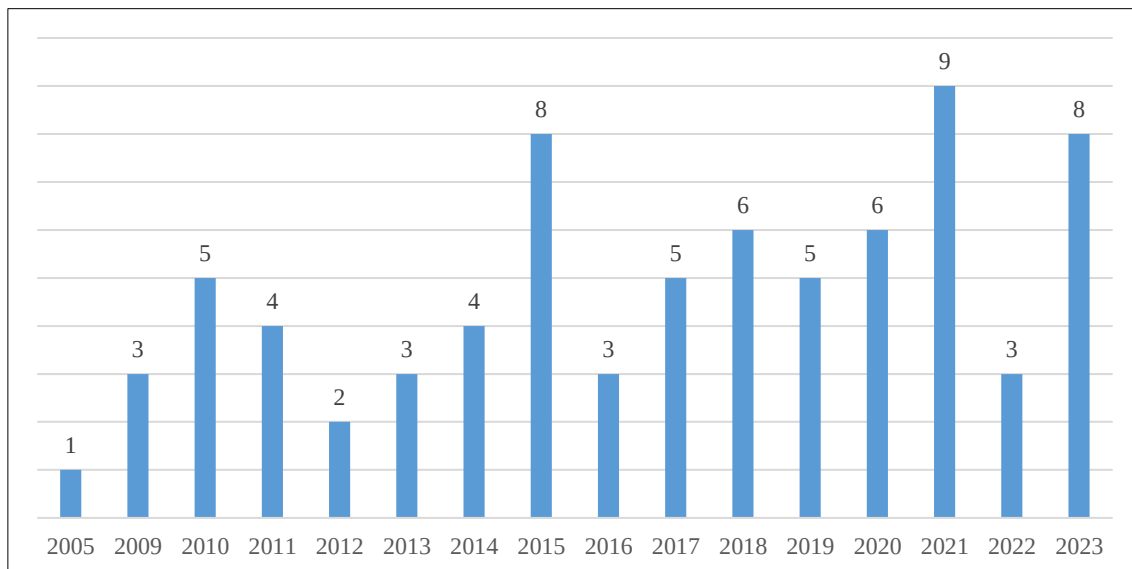
** Potrivit expertului național, două dintre aceste SCE-uri sunt probabil inactive deoarece nu și-au prezentat situațiile financiare în ultimii doi ani.

²¹ A se vedea: <https://coops4dev.coop/en/4deveurope/finland> și <https://coops4dev.coop/en/4deveurope/portugal>.

Anul înregistrării celor 75 de SCE-uri active este prezentat în graficul 1 de mai jos.

Datele arată că interesul pentru forma juridică SCE a crescut în ultimii ani. Aproape jumătate dintre SCE-urile active au fost înregistrate în ultimii șase ani (2018-2023) și aproape jumătate dintre acestea în Germania.

Graficul 1: SCE-urile pe an de înregistrare

În ceea ce privește membrii SCE-urilor active, datele disponibile arată că SCE-urile sunt înființate atât de persoane fizice, cât și de persoane juridice, în timp ce acestea sunt mai rar utilizate drept cooperative secundare de către cooperativele primare pentru a coopera între ele.

SCE-urile își desfășoară activitatea în diferite sectoare ale economiei, printre care, de exemplu, agricultura, serviciile financiare, gestionarea și reciclarea deșeurilor, locuințele și serviciile pentru întreprinderi. Un sector în care SCE-urile par să fie implicate în mod deosebit este producția și distribuția de energie, în special din surse regenerabile. SCE-uri în domeniul energiei – inclusiv SCE-uri în domeniul energiei din surse regenerabile – există în diferite țări, de exemplu în Austria, Croația, Germania, România și Spania. După cum se susține mai jos, acest lucru se poate datora capacității modelului de afaceri cooperatist de a crea o comunitate bazată pe încredere de persoane interesate să răspundă nevoilor lor specifice (mai degrabă decât să își investească propriul capital).

Există atât SCE-uri structurate ca cooperative de consumatori, în care membrii sunt utilizatori ai serviciilor furnizate de SCE, inclusiv SCE-uri care funcționează ca „centre de achiziții” pentru membrii lor, cât și SCE-uri structurate ca cooperative de producători, în care membrii furnizează SCE mijloace de producție sau bunuri pentru a le distribui și/sau vinde. Există, de asemenea, SCE-uri de lucrători, în sectorul construcțiilor, dar și în sectorul jurnalismului și al informației, în care membrii lucrează pentru societatea lor cooperativă europeană.

4. Factori pozitivi care afectează înființarea SCE-urilor

Potrivit EURICSE, Cooperatives Europe și EKAI Center (2010), factorii recunoscuți de părțile interesate intervievate (alese printre cele care au decis să înființeze o SCE) ca fiind pozitivi pentru înființarea unei SCE sunt enumerați după cum urmează (în ordinea descrescătoare a importanței):

- valoarea imaginii europene;
- democrația și alte principii de organizare cooperatiste;
- caracterul transfrontalier al proiectului de afaceri sau al membrilor;
- atractivitatea formei juridice europene pentru persoane din diferite țări;
- posibilitatea de a transfera sediul social;
- posibilitatea de a adopta un sistem de guvernare care nu este disponibil în temeiul legislației interne.

În raportul Comisiei Europene din 2012, pe baza rezultatelor unei consultări publice (32 de răspunsuri din 11 țări), respondenții au identificat avantajul principal al înființării unei SCE drept imaginea europeană pe care o oferă. Această imagine poate contribui la intrarea fondatorilor unei cooperative pe piețele în care o marcă europeană este mai ușor de comercializat decât una națională, în special în sectoare precum furnizarea de servicii sociale. Un alt factor pozitiv evidențiat de respondenți a fost valoarea simbolică a formei juridice a SCE, care oferă posibilitatea de a transmite faptul că SCE se încadrează într-un model de afaceri cooperatist distinctiv – unul care diferă de societățile tradiționale bazate pe capital prin evidențierea unor valori precum solidaritatea, guvernarea democratică, participarea membrilor și proximitatea față de membri și clienți, având obiectivul principal de a servi mai degrabă interesele membrilor decât pe cele ale conducerii.

În mod similar, un studiu ulterior publicat în 2014 a susținut că „avantajul comun al înființării unei SCE este că societățile membre pot funcționa sub o marcă unificată la nivel european”²².

Unul dintre aspectele evidențiate în prezentul raport de sinteză este faptul că aproape toți experții naționali și părțile interesate naționale consultate nu au menționat imaginea europeană a SCE printre factorii cei mai relevanți pentru alegerea formei SCE²³. A reieșit că SCE, în cazurile în care a fost înființată, a fost selectată **pentru că este o formă de întreprindere cooperativă** „de care să fim mândri”. Cooperativa în sine apare ca **o formă organizațională „credibilă”**, având valori care o fac deosebit de atractivă pentru fondatori și terți. Reprezentantul singurei SCE înregistrate în Slovenia subliniază dimensiunea transfrontalieră a SCE-urilor și faptul că acestea se bazează pe valori cooperatiste universale.

²² DIESIS et al., *Review of European Cooperative Societies – SCER project* (Analiza societăților cooperative europene – proiectul SCER), 2012-2014. A se vedea: <https://www.diesis.coop/wp-content/uploads/2018/03/SCER-final-report-24-07-2014.pdf>.

²³ Singura excepție se regăsește în Țările de Jos, în care o SCE a declarat că unul dintre principalele motive a fost acela de a beneficia de valoarea imaginii europene. În schimb, după cum vom observa, valoarea imaginii europene a fost menționată de respondenții care și-au exprimat opinia cu privire la factorii negativi și care nu au putut identifica niciun alt motiv întemeiat, în afară de imaginea europeană, pentru înființarea unei SCE.

Valoarea intrinsecă a formei de cooperativă și capacitatea acesteia de a forma din punct de vedere juridic o „comunitate” și de a transmite terților o anumită imagine comercială pot justifica probabil utilizarea semnificativă a SCE în mai multe țări în domenii precum producția de energie curată și regenerabilă. Acest lucru pare a fi valabil în special pentru punerea în aplicare a noțiunii de „comunități energetice”, astfel cum este aplicată în cadrul juridic al UE privind energia. În plus, etica formei de cooperativă se combină cu etica activității antreprenoriale.

Acest lucru poate justifica, de asemenea, motivul pentru care, potrivit unor experți naționali, alegerea SCE este de obicei făcută de persoane și organizații care sunt deja familiarizate cu modelul de afaceri cooperatist, inclusiv persoane care sunt deja membre ale altor cooperative.

Unii respondenți au identificat mai exact acele caracteristici ale formei SCE care le-au influențat alegerea de a înființa o SCE.

Prima dintre aceste caracteristici este **guvernanța democratică**, considerată de cei care au înființat o SCE nu ca fiind „utopică”, ci ca fiind extrem de practică și benefică pentru dezvoltarea întreprinderii.

SCE înregistrată în Luxemburg, astfel cum a explicat expertul național, își desfășoară activitatea în domeniul blockchain. **SCE** se aseamănă foarte mult cu **structura unei organizații autonome descentralizate (Decentralized Autonomous Organization – DAO)**²⁴, astfel încât fondatorii SCE au considerat că SCE este potrivită pentru a beneficia de avantajele descentralizării în structura afacerii și a întreprinderii. Alegerea SCE a urmărit să ofere o formă juridică ce se caracterizează prin guvernanță participativă. În mod similar, un expert național din Liechtenstein susține că „modelul SCE promovează un nivel ridicat de participare a membrilor și de luare a deciziilor într-un mod democratic, care poate fi atractiv pentru cooperativele axate pe incluziune și pe implicarea membrilor. Acest lucru ar putea fi de interes în domenii emergente, cum ar fi așa-numitele DAO, care sunt entități bazate pe blockchain, care oferă multor persoane drepturi de participare și de vot”.

Potrivit unuia dintre fondatorii unei SCE germane, care inițial ar fi trebuit să fie înființată în Luxemburg, scopul era de a stimula cooperarea diferitelor întreprinderi care își desfășoară activitatea în domeniul observării Pământului și de a realiza o cooperare eficientă între întreprinderi de diferite dimensiuni.

Celelalte caracteristici ale modelului SCE menționate de respondenți ca fiind atractive sunt **rezervele indivizibile**, care consolidează identitatea cooperativelor, posibilitatea de a utiliza **structuri de guvernanță diferite**, posibilitatea de a avea **membri investitori** alături de membrii utilizatori și **participarea lucrătorilor**. Toate cele de mai sus fac din SCE o formă organizațională centrată pe oameni, care, spre deosebire de societatea pe acțiuni, este capabilă să creeze o comunitate transfrontalieră de oameni bazată pe încredere. SCE este considerată în mod explicit de către expertul național din România (care este implicat

²⁴ A se vedea S. Hassan, P. De Filippi, *Decentralized Autonomous Organization* (Organizația autonomă descentralizată), în *Internet Policy Review*, 2021: „O DAO este un sistem bazat pe tehnologia blockchain care le permite oamenilor să se coordoneze și să se autoguverneze prin intermediul unui set de reguli autoexecutabile («self-executing») implementate pe un sistem blockchain public și a cărui guvernanță este descentralizată (și anume independentă de controlul central)”.

personal în înființarea unei SCE) ca fiind „o formă juridică foarte bună pentru crearea unei comunități, mai precis a unei comunități energetice”.

Motivele menționate mai sus pot explica de ce părțile interesate preferă să înființeze mai degrabă o SCE, decât o societate europeană (*Societas Europaea* – SE) sau o societate națională pe acțiuni, dar nu și de ce preferă să înființeze mai degrabă o SCE, decât o cooperativă națională.

În acest sens, unii experți și părți interesate au menționat posibilitatea de a utiliza SCE pentru a extinde producția de bunuri și servicii la nivel european și pentru a deveni mai competitivi pe piața unică europeană, în timp ce unele părți interesate au subliniat normele **„mai bune” sau mai degrabă mai moderne și mai liberale prevăzute în Regulamentul SCE în comparație cu normele naționale privind cooperativele.**

În Bulgaria, de exemplu, legislația internă interzice persoanelor juridice să înființeze o cooperativă, astfel încât cooperativele pot fi înființate numai de persoane fizice. Mai mult, o cooperativă bulgară poate fi înființată de cel puțin șapte persoane fizice. În plus, legislația bulgară referitoare la cooperative permite doar sistemul dualist de guvernare cooperativă. Prin urmare, în această țară, persoanele juridice care doresc să înființeze o cooperativă nu pot decât să apeleze la SCE. Același lucru este valabil și pentru grupurile de persoane compuse din mai puțin de șapte persoane. De asemenea, în cazul în care părțile interesate doresc să înființeze o cooperativă administrată printr-un sistem monist, singura posibilitate este ca acestea să înființeze o SCE. Posibilitatea de a opta pentru sistemul monist de guvernare în țările în care legislația internă referitoare la cooperative permite doar sistemul dualist a fost indicată de un alt expert național ca un posibil motiv pentru înființarea unei SCE în Polonia.

O opinie similară a fost exprimată de expertul român, inclusiv în calitatea sa de parte interesată, fiind unul dintre fondatorii unei SCE din România. Ea susține că Legea cooperăției din România (Legea nr. 1/2005) conține dispoziții caduce care nu sunt adecvate pentru gestionarea unei cooperative cu mai mult de cinci membri. Există numeroase mecanisme de blocare în ceea ce privește procesul decizional, înregistrarea modificărilor în capitalul legal și organul de conducere. Prin înființarea unei SCE, toate aceste probleme pot fi depășite.

Expertul francez a identificat, de asemenea, ca o posibilă justificare pentru înființarea unei SCE (mai degrabă decât a unei cooperative naționale), limitările pe care legislația franceză referitoare la cooperative le impune asupra posibilității străinilor de a deveni membri ai unei cooperative franceze.

Cu toate acestea, motive mai specifice pot justifica crearea unei SCE. Datorită caracterului său non-național, SCE poate fi modalitatea ideală de a uni persoane și organizații care se simt parte a aceleiași comunități și care împărtășesc un proiect comun în ciuda faptului că locuiesc în state membre diferite, chiar dacă la graniță, așa cum se întâmplă în cazul SCE-urilor spaniole compuse din „Ikastolas” atât din așa-numita „parte spaniolă a Țării Bascilor” (Navarra, Guipuzcoa, Vizcaya și Alava), cât și din așa-numita „parte franceză a Țării Bascilor” (Laburdi, Navarra Inferioară și Zuberoa).

Prin urmare, cercetările efectuate pentru prezentul raport de sinteză evidențiază o schimbare a factorilor care influențează în mod pozitiv înființarea SCE-urilor. Spre deosebire de trecut, valoarea imaginii europene nu mai este cel mai relevant factor determinant. În schimb, în sprijinul alegerii formei juridice a SCE apar motive mai specifice. În primul rând,

caracteristicile tipice ale formei de cooperativă, în special guvernanța democratică și valorile asociate acesteia. În al doilea rând, lacunele sau deficiențele legislației interne referitoare la cooperative, care fac din Regulamentul SCE, în pofida complexității sale, o opțiune preferabilă. În mod consecvent, atunci când se iau în considerare factori care descurajează alegerea SCE, unii respondenți au menționat „lipsa necesității” ca motiv principal. Aceștia au precizat că cooperativele naționale urmăresc aceleași obiective ca și SCE-urile (inclusiv deoarece cooperativele naționale pot avea membri străini, își pot desfășura activitatea în străinătate și chiar își pot transfera sediul social în străinătate), evitând în același timp costurile ridicate asociate înființării și funcționării unei SCE.

O serie de respondenți, inclusiv experți naționali și părți interesate – în special reprezentanți ai mișcării cooperatiste naționale, au subliniat rolul fundamental al Regulamentului SCE în protejarea și promovarea cooperativelor. Evidențiind identitatea specifică a cooperativelor, Regulamentul SCE contribuie la asigurarea egalității de tratament între acestea și societățile tradiționale (atât în temeiul dreptului Uniunii, cât și al legislației interne) care, în conformitate cu preambulul Regulamentului SCE, a reprezentat un motiv central pentru adoptarea sa.

Potrivit unor experți și părți interesate, adevărata valoare a Regulamentului SCE justifică „per se” existența acestuia, în pofida aplicării sale practice limitate. Această perspectivă a fost evidențiată, de asemenea, de mai multe părți interesate intervievate în cadrul cercetării pentru perioada 2009-2010 care a stat la baza raportului Comisiei Europene din 2012.

Acest rol al Regulamentului SCE este incontestabil, după cum arată hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) din 8 septembrie 2011. În această hotărâre, Regulamentul SCE a jucat un rol decisiv în evaluarea de către Curte a potențialei compatibilități cu dreptul Uniunii (mai precis, cu reglementarea privind ajutoarele de stat) a unui tratament fiscal preferențial pentru cooperative, în comparație cu alte organizații comerciale. După cum a subliniat expertul național pentru Franța și Luxemburg, „Legea este, de asemenea, un discurs, care oferă o descriere oficială a lumii. În acest sens, adoptarea Regulamentului SCE după regulamentul UE privind SE a fost valoroasă. Iar acest aspect nu este doar simbolic, astfel cum se poate demonstra prin exemplul cauzei CJUE din 2011²⁵. Prin această cauză, CJUE, având în vedere setul de norme privind ajutoarele de stat, a declarat valabil tratamentul fiscal special aplicabil cooperativelor. Iar acest lucru a fost posibil în special datorită existenței Regulamentului SCE, la care Curtea face trimitere de mai multe ori pentru a demonstra că particularitățile cooperativelor făceau parte din legislația europeană”. Concluziile sale sunt următoarele: „Regulamentul SCE este un succes, chiar dacă succesul nu este la nivelul prevăzut. Dar acesta nu este un motiv pentru a renunța la încurajarea creării de noi SCE-uri”.

Un alt exemplu al rolului de promovare al Regulamentului SCE în favoarea cooperativelor este utilizarea acestuia ca instrument de justificare și ca model de elaborare a legislației naționale privind cooperativele în Europa și chiar dincolo de granițele acesteia.

5. Factori negativi care afectează înființarea SCE-urilor

Potrivit EURICSE, Cooperatives Europe și EKA! Center (2010), următorii zece factori (în ordinea descrescătoare a importanței) au fost identificați de părțile interesate (151 de

²⁵ CJUE, 8 septembrie 2011, Paint Graphos și alții. C-78/08,

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=A65FBE91A364CB33B64E29674121C4B3?text=&docid=109241&pageId=x=0&doclang=RO&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=11825849>.

persoane intervievate, în principal din partea cooperativelor și a organizațiilor reprezentative ale cooperativelor) ca fiind principalii factori negativi pentru înființarea unei SCE:

- lipsa de informații;
- complexitatea Regulamentului SCE;
- numărul mare de trimiteri la legislația internă;
- amploarea redusă a operațiunilor cooperativelor și activitățile transfrontaliere limitate ale cooperativelor;
- absența unui regim fiscal specific;
- cerința ridicată de capital minim;
- costurile regimului de participare a lucrătorilor;
- costurile de înființare;
- lipsa beneficiilor;
- lipsa sprijinului public.

În raportul Comisiei Europene din 2012, care s-a bazat pe rezultatele unei consultări publice privind constatările și recomandările studiului menționat mai sus, respondenții (Comisia a primit în total 32 de răspunsuri din 11 țări) au subliniat lipsa de informații referitoare la SCE ca fiind problema cea mai importantă, urmată de costurile de înființare, de procedura complexă care trebuie urmată din cauza numeroaselor trimiteri la legislația internă și de insecuritatea juridică în ceea ce privește legislația aplicabilă în fiecare caz. O serie de părți interesate au considerat, de asemenea, că cerința de capital minim în valoare de 30 000 EUR este un obstacol, cel puțin pentru persoanele fizice care doresc să deschidă SCE-uri mici pentru a coopera de o parte și de alta a granițelor. Unii respondenți au considerat că normele privind implicarea salariaților reprezintă un factor negativ, deoarece, în opinia lor, acestea sunt greoaie și complexe, în timp ce organizațiile lucrătorilor și alți respondenți nu au raportat nicio problemă în acest domeniu.

Constatările acestui studiu nu sunt semnificativ diferite.

„Lipsa necesității” și „lipsa beneficiilor” Regulamentului SCE rămân, potrivit experților și părților interesate din diferite state membre, factorii juridici cei mai răspândiți pentru numărul limitat de SCE-uri. **„Lipsa de informații”** referitoare la SCE-uri continuă să fie principalul factor non-juridic. La rândul lor, acești factori sunt susținuți și de motivații specifice (ordonate în funcție de frecvența cu care au fost menționate de experții naționali și de părțile interesate consultate):

- **posibilitatea de a utiliza o cooperativă națională la costuri mai mici** pentru a îndeplini aceleași obiective ca o SCE, având în vedere, de asemenea, că cooperativele naționale pot admite membri străini, pot desfășura activități în străinătate și, datorită jurisprudenței CJUE²⁶ și legislației recente a UE²⁷, pot întreprinde în mod liber operațiuni transfrontaliere, cum ar fi transferul sediului social și fuziunile;

²⁶ Lista hotărârilor relevante privind libertatea de stabilire a societăților (inclusiv a cooperativelor) este foarte lungă și include cel puțin următoarele decizii: Daily Mail (C-81/87); Centros (C-212/97); Überseering (C-208/00); Inspire Art (C-167/01); Sevic (C-411/03); Cartesio (C-210/06); Vale (C-378/10).

- **dimensiunea locală a activității cooperativei și amploarea redusă a operațiunilor cooperative**, care sunt de obicei înrădăcinate în comunitățile lor și dedicate satisfacerii nevoilor locale;
- **complexitatea Regulamentului SCE**, care mărește costurile de înființare și funcționare a unei SCE, în special în comparație cu o cooperativă națională al cărei cadru juridic este mai bine cunoscut de părțile interesate, precum și de organismele publice care se ocupă de cooperative, de înregistrarea și supravegherea acestora;
- lipsa de autonomie a dreptului Uniunii față de legislația internă din cauza **numeroaselor trimiteri la legislația internă** în Regulamentul SCE;
- **nivelul ridicat al capitalului minim** necesar pentru înființarea unei SCE, în special având în vedere că, în conformitate cu legislația internă, este necesar un nivel foarte scăzut al capitalului minim sau nu este necesar un capital minim;
- **lipsa unui regim fiscal specific**;
- **cunoștințele limitate referitoare la SCE-uri** în general și, în special, în rândul consultanților și al profesioniștilor;
- dificultăți în îndeplinirea **cerinței transfrontaliere**, în special în acele state membre (cum ar fi Cipru și Irlanda) care nu au o frontieră comună cu alte state membre;
- **percepția negativă** a cooperativei în unele state membre (și anume țările post-sovietice)²⁸;
- **utilizarea în general limitată a cooperativei** în unele state membre;
- **lipsa sprijinului public**;
- **costurile regimului obligatoriu de participare a lucrătorilor**, care este considerat o cerință inutilă în organizații precum cooperativele care acționează în interesul membrilor lor;
- **dezaprobarea față de unele dispoziții ale Regulamentului SCE** – cum ar fi norma care permite unei SCE să distribuie membrilor profituri sub formă de dividende din capitalul subscris fără limitări explicite – care sunt considerate a fi în contradicție cu principiile cooperativei consacrate în legislația internă (de exemplu, în Portugalia)²⁹.

Recomandări pentru acțiuni de politică viitoare

Următoarele recomandări se bazează pe prezenta analiză și pe rezultatele atelierului desfășurat la 26 septembrie 2024, care a reunit părțile interesate pentru a evalua aplicarea Regulamentului SCE. Următoarele propuneri reflectă în mod specific concluziile părților interesate cu privire la potențialele îmbunătățiri ale Regulamentului SCE, integrând percepțiile acestora cu privire la aspectele din regulament care sunt eficace și cele care nu sunt.

²⁷ A se vedea Directiva (UE) 2019/2121 de modificare a Directivei (UE) 2017/1132 în ceea ce privește transformările, fuziunile și divizările transfrontaliere.

²⁸ EISMEA, *Benchmarking the socio-economic performance of the EU social economy: improving the socio-economic knowledge of the proximity and social economy ecosystem* (Evaluarea comparativă a performanței socioeconomice a economiei sociale a UE: îmbunătățirea cunoștințelor socioeconomice ale ecosistemului economiei sociale și de proximitate). Autori: Carini, C., Galera, G., Tallarini, G., Chaves Avila, R., et al. Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2024. <https://data.europa.eu/doi/10.2826/880860>.

- Recomandarea nr. 1: Regulamentul SCE ar trebui menținut, deoarece are o valoare fundamentală pentru mișcarea cooperatistă și pentru cetățenii europeni, oferind recunoașterea instituțională a modelului cooperatist la nivel european. Evoluțiile recente au sporit și mai mult relevanța acestuia, în special ca instrument de sprijinire a activităților transfrontaliere în sectoare precum energia și locuințele.
- Recomandarea nr. 2: Regulamentul SCE ar putea fi modificat pentru a-i spori utilizarea practică și pentru a-l alinia mai bine la tendințele societale recente, încurajând înființarea de noi SCE-uri potențiale. Modificările specifice s-ar putea axa pe reducerea complexității regulamentului și pe reducerea costurilor de înființare a unei SCE prin:
 - reducerea numărului de trimiteri la legislația internă;
 - reducerea cerinței de capital minim (în prezent 30 000 EUR);
 - integrarea progresului digital și a instrumentelor digitale pentru a ușura sarcina administrativă.
- Recomandarea nr. 3: Regulamentul SCE ar trebui să fie mai bine promovat de Uniunea Europeană, de statele membre și de mișcarea cooperatistă. Promovarea ar trebui să includă cel puțin următoarele măsuri:
 - organizarea de campanii de sensibilizare la toate nivelurile (inclusiv mișcarea cooperatistă, consilierii juridici, notarii publici, contabilii, antreprenorii, instituțiile publice, autoritățile de înregistrare etc.) pentru a spori gradul de înțelegere a SCE și a potențialelor sale aplicații;
 - diseminarea bunelor practici legate de utilizarea SCE în sectoare ale economiei în care aceasta reprezintă o formă juridică adecvată, cum ar fi energia și locuințele;
 - finanțarea de studii pentru identificarea tendințelor emergente în ceea ce privește utilizarea formei SCE și pentru evidențierea beneficiilor potențiale ale SCE, de exemplu în ceea ce privește relevanța acesteia pentru punerea în aplicare a DAO.
- Recomandarea nr. 4: Sprijinirea dezvoltării SCE-urilor cu finanțare specifică ar consolida impactul acestora și ar încuraja dezvoltarea sectorului.

Cum să contactați UE

În persoană

În întreaga Uniune Europeană există sute de centre Europe Direct. Puteți găsi adresa centrului cel mai apropiat de dumneavoastră online (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_ro).

Prin telefon sau în scris

Europe Direct este un serviciu care vă oferă răspunsuri la întrebările privind Uniunea Europeană. Puteți contacta acest serviciu:

prin apel gratuit: 00 800 6 7 8 9 10 11 (anumiți operatori pot taxa aceste apeluri),
apelând următorul număr standard: +32 22999696,
prin intermediul următorului formular: european-union.europa.eu/contact-eu/write-us_ro.

Unde să găsiți informații despre UE

On-line

Informații despre Uniunea Europeană în toate limbile oficiale ale UE sunt disponibile pe site-ul Europa (european-union.europa.eu).

Publicații ale UE

Puteți vizualiza sau comanda publicații ale UE la adresa op.europa.eu/ro/publications. Puteți obține mai multe exemplare ale publicațiilor gratuite contactând Europe Direct sau centrul local de documentare (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_ro).

Dreptul UE și documentele conexe

Pentru accesul la informații juridice din UE, inclusiv la ansamblul legislației UE începând din 1951 în toate versiunile lingvistice oficiale, accesați site-ul EUR-Lex (eur-lex.europa.eu).

Date deschise ale UE

Portalul data.europa.eu oferă acces la seturi de date deschise din partea instituțiilor, organismelor și agențiilor UE. Acestea pot fi descărcate și reutilizate gratuit, atât în scopuri comerciale, cât și necomerciale. De asemenea, portalul oferă acces la o multitudine de seturi de date din țările europene.

ISBN 978-92-68-22976-7

